

INHOUD

1	Inhoud en afbakening	21
1.1	Inleiding	21
1.2	Kwaliteit van rechtspraak	22
1.3	Taakopvatting van de rechter: geschilbeslechting of conflictoplossing	23
1.4	Het rechterlijk denkproces	25
1.5	Totstandkoming boek en wetgeving	26
1.6	Opbouw van het boek	27
2	Algemeen procesrechtelijk kader	29
2.1	Inleiding	29
2.2	De onafhankelijke en onpartijdige (civiele) rechter	30
2.3	Taak van de civiele rechter	32
2.4	Gezamenlijke verantwoordelijkheid	34
2.5	Vonnis en beschikking	35
2.6	Soorten vonnissen	36
2.6.1	Contradictoire vonnissen en verstekvonnissen	36
2.6.2	Declaratoire, condemnatoire en constitutieve vonnissen	38
2.6.3	Eindvonnissen, tussenvonnissen, deelvonnissen en eindbeslissing	38
2.6.4	Incidentele vonnissen	39
2.6.5	Herstellvonnissen	40
2.7	Motiveren van vonnissen (art. 30 Rv)	41
2.8	Tempo procedure en vonnis binnen redelijke termijn (art. 20 Rv)	42
2.9	Wijzen van vonnis, uitspraak en openbaarheid	43
2.10	Minuut, afschrift en grosse van een vonnis	47
2.11	Beschikking, vonnis of rolbeschikking	47
2.12	De rol	49
2.13	Landelijk procesreglement (LPR)	50

3	Procesrechtelijk kader voor de procespartijen	53
3.1	Inleiding	53
3.2	Preprocessuele bewijsverrichtingen	53
	3.2.1 Voorlopige bewijsverrichtingen	54
	3.2.2 Inzagerecht (art. 843a Rv)	56
3.3	Informatieplichten	59
	3.3.1 Volledigheids- en waarheidsplicht (art. 21 Rv)	59
	3.3.2 Indienen van producties (art. 85 Rv)	62
	3.3.3 Producties in een vreemde taal	63
	3.3.4 Verwijzing naar producties: kenbaarheidsvereiste	64
	3.3.5 Verwijzing naar bijgevoegd procesdossier	66
3.4	Dagvaarding en stelplicht (art. 111 Rv)	67
	3.4.1 Algemeen en petitum	67
	3.4.2 Gronden: eigenlijke stelplicht	68
	3.4.3 Casus stelplicht	72
	3.4.4 Nadere stelplicht en art. 21 Rv: informatieplicht	74
	3.4.5 Substantiëringsplicht	76
	3.4.6 Bewijsaandraagplicht	79
	3.4.7 Bewijsaanbod	80
3.5	Conclusie van antwoord	80
	3.5.1 Inhoud	80
	3.5.2 Principaal verweer	82
	3.5.3 Zelfstandig (bevrijdend) verweer en stelplicht	83
	3.5.4 Verzwaarde stel- en informatieplicht	85
3.6	Eis in reconventie	87
3.7	Replik en dupliek	88
3.8	Diverse proceshandelingen	89
	3.8.1 Akte of conclusie?	89
	3.8.2 Nadere akte	90
	3.8.3 Akte niet dienen	90
3.9	Wijziging van eis en feitelijke grondslag	90
	3.9.1 Wat is wijzigen?	90
	3.9.2 Vormvereisten: ook in proces-verbaal?	91
	3.9.3 Verzet tegen wijziging	92
	3.9.4 Neveneffecten: bevoegdheidsprikelen	93
4	Procesrechtelijk kader voor de rechter	95
4.1	Inleiding	95
4.2	Eerlijke procedure (art. 19 lid 1 Rv)	96
	4.2.1 Beginsel van procesrecht	96
	4.2.2 Verschijningsvormen	97
	4.2.3 Verrassingsbeslissingen	100

4.3	Partijautonomie en het petitum (art. 23 Rv)	101
4.4	Lijdelijkheid en de rechtsstrijd (art. 24 en 149 Rv)	102
4.5	Het rechtsgevolg en de feiten (art. 150 Rv)	104
4.6	De feitelijke grondslag (art. 24 Rv)	106
4.6.1	Rechtsfeiten	106
4.6.2	Rechtsfeiten: verweer en rechtsgevolg	107
4.6.3	Blote feiten en hulpfeiten	108
4.7	Grenzen aan het gebruik van feiten (art. 149 Rv)	110
4.7.1	Bronnen	110
4.7.2	Vaststaande feiten	111
4.8	Welke feiten behoren tot de rechtsstrijd: wat mag rechter niet en wél?	112
4.8.1	Verboden aanvulling (art. 24 Rv)	113
4.8.2	Wél staving en conclusies trekken (art. 149 Rv)	115
4.8.3	Wél uitleg van grondslag en verweer	116
4.8.4	Verboden aanvulling (art. 24 Rv) of staving (art. 149 Rv)?	117
4.9	Aanvullen van rechtsgronden (art. 25 Rv)	119
4.9.1	Vereisten voor aanvulling	119
4.9.2	Zelfstandig kwalificeren	121
4.9.3	Kwalificeren overeenkomst en partijbedoeling	122
4.9.4	Verrassingsbeslissing of eerst hoor en wederhoor?	124
4.10	Aanvullen van rechtsgronden en de feitelijke grondslag	125
4.10.1	Verboden aanvulling	125
4.10.2	Spanningsveld: helpen?	127
4.10.3	Verschuiving	128
4.10.4	Ambtshalve toepassing van recht van openbare orde	130
4.10.5	Ambtshalve toepassing van EU-recht	131
5	Regiefunctie van de rechter	135
5.1	Inleiding	135
5.2	Gereedschapskist	136
5.2.1	Formele procesleiding	136
5.2.2	Materiële procesleiding	137
5.2.3	Overige attributen	138
5.3	Vorbereiding op de mondelinge behandeling	138
5.3.1	De kunst van het vooruitdenken	138
5.3.2	Casus: dilemma's	140
5.4	Verkrijgen van informatie: de zittingsagenda	141
5.4.1	Doelen van de mondelinge behandeling en zittingsagenda	141
5.4.2	Inhoud zittingsagenda (art. 22 Rv)	143

5.4.3	Oproepen van getuigen, deskundigen en informanten	146
5.5	Descente of mondelinge behandeling ter plaatse	148
5.6	Deskundigenbericht	149
5.6.1	Wanneer een deskundigenbericht?	149
5.6.2	Partijdeskundigenrapport in relatie tot deskundigenrapport	150
5.6.3	Tussenvonnis: instructie	151
5.6.4	Welke deskundige?	152
5.6.5	Welke vragen?	152
5.6.6	Procedure tot benoeming deskundige	154
5.6.7	Tussenvonnis: benoeming deskundige, werkwijze	155
5.7	Ambtshalve toevoegen van feiten zonder bewijsvoering	156
5.7.1	Feiten van algemene bekendheid en ervaringsregels	156
5.7.2	Internet als informatiebron: googelen	159
5.7.3	Internet en persoonsgegevens	161
6	De mondelinge behandeling	163
6.1	Inleiding	163
6.2	Mondelinge behandeling	164
6.2.1	Wat is gewijzigd?	164
6.2.2	Wanneer een mondelinge behandeling?	165
6.2.3	Verplichte aanwezigheid en uitstel	167
6.2.4	Tijdig toesturen van stukken en informatie	169
6.2.5	Niet toesturen van (vertrouwelijke) stukken en informatie	172
6.3	Optreden ter zitting: procedurele rechtvaardigheid	173
6.3.1	Openingsfase	173
6.3.2	Informatiefase	174
6.3.3	Taak om vragen te stellen: materiële waarheid	175
6.3.4	Waar ligt de grens bij het stellen van vragen?	178
6.4	Optreden ter zitting: schikkingsfase	180
6.4.1	Wel of niet schikken?	180
6.4.2	Schikken	181
6.4.3	Voorlopig oordeel	182
6.5	Mondeling vonnis	184
6.5.1	Mondeling tussenvonnis	184
6.5.2	Mondeling eindvonnis: type zaken	184
6.5.3	Prudentie vereist	185
6.5.4	Motivering uitspraak	186
6.5.5	Uitspraak in proces-verbaal	187
6.6	Proces-verbaal	188
6.6.1	Belang van proces-verbaal	189

6.6.2	Inhoud: zakelijke samenvatting	190
6.6.3	Wel of niet ondertekenen proces-verbaal	192
6.6.4	Inhoud: volledige opname	193
6.6.5	Vaststellingsovereenkomst	195
6.7	Verwijzing naar de rol: belangenconflict	195
6.8	Het onmiddellijkheidsbeginsel	197
7	Analyse dossier: op weg naar het civiele vonnis	201
7.1	Inleiding	201
7.2	Welke kwaliteitseisen zijn te stellen aan een civiel vonnis?	202
7.3	Waarom is het schrijven van een civiel vonnis lastig?	203
7.4	Analyse van het procesdossier: rechtsvraag	204
7.5	Analyse van het procesdossier: syllogisme	206
7.6	Analyse van het procesdossier: recht en feiten	208
7.7	Taal en het gebruik van rechts- en kenbronnen	210
7.8	Voorvragen: ambtshalve toetsen	212
7.8.1	Rechtsmacht	213
7.8.2	Relatieve en absolute bevoegdheid	214
7.8.3	Competentieverdeling: kantonrechter	215
8	De partijen en het procesdossier	217
8.1	Inleiding	217
8.2	Wie zijn procespartij?	217
8.3	Weergave namen van procespartijen: hoe?	221
8.4	Het griffiedossier en de rolkaart	223
8.5	Niet via de rol overgelegde producties	225
8.6	Processtukken uit andere procedures	226
8.7	Weergave verloop van het geding: hoe?	229
9	De vaststaande feiten	231
9.1	Inleiding	231
9.2	Waarom vaststaande feiten opnemen?	231
9.3	Wanneer is sprake van een vaststaand feit?	232
9.4	Referte en gerechtelijke erkenning	233
9.5	Nieuwe feiten in laatste proceshandeling	234
9.6	Welke vaststaande feiten opnemen?	236
9.7	Welke vaststaande feiten <u>niet</u> opnemen?	237
9.8	Weinig of geen vaststaande feiten	238
9.9	Weergave problematische feiten	238
9.10	Weergave vaststaande feiten: hoe?	239

10	De vordering, de grondslag en het verweer	241
10.1	Inleiding	241
10.2	Vordering en analyse	241
10.3	Weergave vordering	242
10.4	Grondslag en analyse	243
10.5	Verschillende grondslagen: volgorde	244
10.6	Weergave grondslag: hoe?	245
	10.6.1 Onduidelijke grondslag	245
10.7	Opnemen verweer?	246
10.8	Verweer en analyse	247
10.9	Weergave verweer: hoe?	248
10.10	Verzet	249
10.11	Controle	250
11	Beoordeling leidend tot eindvonnis	251
11.1	Inleiding	251
11.2	Wanneer een eindvonnis?	252
11.3	Wanneer een tussenvonnis?	254
11.4	Marsroute en het syllogisme	256
11.5	Het petitum: stap 1	257
	11.5.1 Gebondenheid aan het petitum	257
	11.5.2 Uitleg van het petitum	259
	11.5.3 Meer dan één (hoofd)vordering en verklaring voor recht	260
	11.5.4 Schadestaatprocedure	262
11.6	Beslissing (on)voldoende gesteld: stap 2	264
	11.6.1 Stelplicht	264
	11.6.2 Stelplicht ten aanzien van schade	265
11.7	Beslissing (on)voldoende gemotiveerd betwist: stap 3	265
	11.7.1 Stellen en betwisten als communicerende vaten	266
	11.7.2 Nova bij dupliek	269
	11.7.3 Nova tijdens de mondelinge behandeling	270
	11.7.4 Geen dupliek of niet verschenen op mondelinge behandeling	271
11.8	Betwisten bij onvoldoende/gebrek aan wetenschap	273
11.9	Ongeloofwaardige, onaannemelijke en tegenstrijdige stellingen	274
11.10	Niet voldoen aan verzwaarde stel- en informatieplicht	276
11.11	Gezichtspunten bij de vraag of (on)voldoende is gesteld of betwist	278
11.12	Sanctie van 'geraden gevolgtrekking'	280
	11.12.1 Wanneer een sanctie?	281
	11.12.2 Welke sanctie?	283

11.12.3	Motiveren van sanctie	285
11.13	Opbouw van beoordeling	286
11.13.1	Motivering van beslissing	286
11.13.2	Welke volgorde aanhouden?	287
11.13.3	Alle feiten en geschilpunten bespreken: hoe ver reikt de motiveringsplicht?	290
11.13.4	Conventie en reconventie samennemen?	292
11.13.5	Nevenvorderingen	293
11.13.6	Overwegingen ten overvloede (<i>obiter dicta</i>)	293
11.14	Opschrijven van beoordeling: taal	294
11.14.1	Wie is aan het woord	294
11.14.2	Structuur: kopjes, nummering, alinea's en tijd	295
11.14.3	Verwijzingen en citaten	296
11.14.4	Klare taal en jargon	296
11.14.5	Bruikbare overwegingen	297
11.15	De beslissing	298
11.16	Controle	299
12	Beoordeling leidend tot tussenvonnis	301
12.1	Inleiding	301
12.2	Inhoud tussenvonnis	302
12.3	Verdeling van de bewijslast: stap 4	303
12.3.1	De hoofdregel van art. 150 Rv: bewijslast en bewijsrisico	303
12.3.2	Terminologie en strekking van het materiële recht	305
12.3.3	Casus en het zelfstandige (bevrijdende) verweer	307
12.3.4	De uitzondering van art. 150 Rv: 'redelijkheid en billijkheid'	312
12.3.5	De uitzondering van art. 150 Rv: 'enige bijzondere regel'	314
12.4	Vermoedens en tegenbewijs	316
12.4.1	Rechterlijk vermoeden (voorshands oordeel)	317
12.4.2	Feitelijk vermoeden en ervaringsregels	319
12.4.3	Jurisprudentieel vermoeden ('omkeringsregel')	320
12.4.4	Wettelijk vermoeden	323
12.5	Dwingend bewijs en tegenbewijs	325
12.5.1	Authentieke akten	326
12.5.2	Onderhandse akten	326
12.5.3	Strafvonnissen	330
12.6	Bewijsaanbod: stap 5	331
12.6.1	Wettelijke eisen aan bewijsaanbod	332
12.6.2	Bewijsaanbod eerste aanleg	333

12.6.3	Passeren bewijsaanbod	335
12.6.4	Bewijsaanbod tot tegenbewijs	337
12.6.5	Bewijsaanbod tot contra-enquête	338
12.6.6	Ontbreken bewijsaanbod	339
12.7	Hoe dient het bewijs te worden geleverd?: stap 6	339
12.7.1	Mogelijkheden	340
12.7.2	Getuigenverhoor of eerst een deskundigenbericht?	341
12.8	Opdracht tot getuigenbewijs: stap 7	342
12.8.1	Relevantie bewijsopdracht	342
12.8.2	Formulering bewijsopdracht	343
12.8.3	Negatieve bewijsopdracht	344
12.8.4	Bewijsopdracht tot tegenbewijs	345
12.8.5	Bewijsopdracht tot tegendeelbewijs	348
12.8.6	Meer dan één bewijsopdracht?	349
12.9	Opbouw beoordeling	351
12.9.1	Doorredeneren: spoorboekje?	352
12.9.2	Bewijsopdracht als bindende eindbeslissing?	353
12.9.3	Conventie en reconventie	354
12.11	De beslissing	355
13	Bewijswaardering	357
13.1	Inleiding	357
13.2	Medewerking bewijsrechter	358
13.3	Bindende eindbeslissing	359
13.4	Vrije bewijsleer: stap 8	361
13.5	Bewijswaarderingsmaatstaf	363
13.6	Waardering bij tegenbewijs	365
13.6.1	Ontzenuwen van rechterlijk vermoeden ('voorshands oordeel')	365
13.6.2	Ontzenuwen van bewijskracht akte	366
13.6.3	Waardering overig tegen(deel)bewijs	368
13.7	Waardering getuigenverklaringen	369
13.7.1	Bezwaren van getuigenbewijs	370
13.7.2	Waarderingsmaatstaf	371
13.7.3	Eigen waarneming	373
13.8	Waardering partijgetuigenverklaring	374
13.8.1	Beperkte bewijskracht	375
13.8.2	Rechtspersoon als partijgetuige	376
13.9	Waardering deskundigenbericht	377
13.9.1	Waarderingsmaatstaf	378
13.9.2	Bezwaren tegen deskundigenbericht	379
13.10	Waardering overige schriftelijke bewijsmiddelen	380

13.10.1	Voorlopige bewijsverrichtingen	380
13.10.2	Schriftelijke verklaringen	381
13.11	Opbouw van beoordeling	382
13.11.1	Mogelijke beslissingen	382
13.11.2	Motivering van beslissing	384
13.11.3	Alle getuigenverklaringen bespreken?	385
13.11.4	Conventie en reconventie	386
13.11.5	Hoe op te schrijven?	386
13.12	De beslissing	388
Bijlage I: Marsroute analyseren civiel dossier		389
Bijlage II: Toetsingsformulier civiel vonnis		393
Lijst van verkort aangehaalde literatuur		397
Trefwoordenregister		401
Jurisprudentieregister		409
Wetsartikelenregister		425